

BRIGU OLAKŠAVA RANO PREPOZNAVANJE BOLESTI

U prvoj fazi, kako bolest napreduje, tako se gubitak pamćenja pogoršava, a pojavljuju se problemi poput nesnalaženja u prostoru, ponavljanja pitanja, lošeg procjenjivanja i promjena raspoloženja. U drugoj se fazi pojavljuje oštećenje na dijelovima mozga koji kontroliraju jezik, svjesno razmišljanje i promišljanje. Gubitak pamćenja i osjećaj zbunjenosti se

pogoršavaju te se pojavljuju teškoće s prepoznavanjem članova obitelji i prijatelja. Oboljeli nisu u stanju naučiti nove stvari te su moguće paranoje i halucinacije. **U zadnjoj fazi** pogodan je cijeli mrazak i oboljeli ne mogu komunicirati te su posve ovisni o drugima. Pred kraj bolesti ljudi većinom ne mogu ništa drugo osim ležati u krevetu.

NAJČEŠĆE SE JAVLJA NAKON 65., RIJETKO U 40-IMA

Potrebno je napomenuti kako Alzheimerova bolest nije nužan i ubičajen dio starenja, iako se najčešće pojavljuje kod ljudi starijih od 65 godina. Ipak, do pet posto oboljelih od Alzheimerja je oboljelo u ranijoj životnoj dobi, i to u 40-im i 50-im godinama, govore stručnjaci.

OBITELJI TREBA VREMENA DA SE PRIPREMI ZA SKRB

Rano otkrivanje bolesti važno je jer može pomoći očuvati funkcije neko vrijeme, iako se konačan ishod bolesti ne može promijeniti. Osim toga, daje obitelji dovoljno vremena da se pripremi i organizira kako bi se, što je više moguće, olakšala skrb za bolesnika.

Test: Prijeti li Alzheimer vašim voljenima?

Teškoće s pamćenjem novih informacija, u održavanju higijene, problemi u snalaženju u stanu ili na ulici, **sumnjičavost i ustrašenost**, zامتanje stvari te gubitak pojma o vremenu, prostoru i novcu prvi su znakovi bolesti

Piše: DIANA MARTINAJ

U Hrvatskoj ima 80.000 oboljelih od demencije, od čega dvije trećine otpadaju na Alzheimerovu bolest, govori prof. dr. Ninoslav Mimica, pročelnik Klinike za psihijatriju Vrapče i predsjednik Hrvatske udruge za Alzheimerovu bolest.

To je bolest mozga koja, kako se pogoršava, tako dovodi do demencije, odnosno gubitka pamćenja, poremećaja mišljenja te promjena u ponašanju i karakteru bolesnika. Najraniji znak za uzbunu i najraniji simptom Alzheimerove bolesti su teškoće s pamćenjem novih informacija jer promjene na mozgu koje karakteriziraju Alzheimera počinju najčešće u dijelu mozga zaduženom za učenje. Na to da je riječ o Alzheimeru mogu upućivati i teškoće u izvršavanju svakodnevnih aktivnosti poput održavanja osobne higijene, teškoća u snalaženju u stanu ili na ulici, trgovini te stalno zامتanje sitnih stvari poput

ključeva ili naočala. Znak za uzbunu su i teškoće u govoru, čitanju i pisanju koje se manifestiraju kroz zaboravljanje riječi u svakodnevnom govoru, zamjenu riječi i često služenje frazama. Oboljeli može izgubiti osjećaj za orijentaciju u prostoru i vremenu te se ne može sjetiti koji je mjesec ili se ne snalazi na mjestima na kojima je često bio. Znak da se može raditi o Alzheimerovoj bolesti je i donošenje pogrešnih procjena te oboljeli, npr., ne raspoznaje vrijednost novca. Također, imaju i poremećaj apstraktnog mišljenja te ne razumiju pojmove poput ljubavi ili pravednosti. Često traže stvari po džepovima i učestalo ih gube. Simptomi Alzheimera mogu biti i česte promjene raspoloženja te oboljeli iz stanja nerazumijevanja mogu doći u stanje prevelike smirenosti i nezainteresiranosti ili iz stanja očajanja u stanje ekstaze. Dolazi i do promjene osobnosti te postaju sumnjičavi, ustrašeni i nepovjerljivi.

Ljudi kod kojih su prisutni znakovi Alzheimera teško će sami prepoznati bolest i upravo je zato uloga okoline iznimno važna - članovi obitelji i prijatelji mogu prije primijetiti znakove demencije od oboljelog. Uloga obitelji od velike je važnosti i kad je riječ o brizi za oboljelog. **- Nužno je da obitelj nauči nove obrasce komunikacije s oboljelim.** Puno je toga u komunikaciji neverbalno i svima se nama vidi na licu kad smo sretni ili tužni, pa tako i oboljelima. Kako bolest napreduje, tako oboljeli gubi riječi, ali i dalje osjeća bol, sreću, i tugu, a obitelj treba znati iščitati iz njegova ponašanja - napominje prof. dr. Ninoslav Mimica. Primjerice, oboljeli mogu biti ljutiti jer ga boli zub, ali on to neće moći reći, kaže naš sugovornik te nastavlja: **- Međutim, moći će pokazati što mu je teže držati za tu stranu lica i slično.** Neki će pacijenti, 30 posto njih, imati vidne halucinacije. Zbog toga mogu osjećati strah. Obitelj

to treba znati prepoznati kako bi ga odveli liječniku koji će dati terapiju kako bi mu se olakšalo - napominje naš sugovornik. **Brinuti se za oboljelog od Alzheimerove bolesti znači posve zanemariti osobni život te cijelo vrijeme biti u službi bolesnika, i to nekoliko godina.** To će neminovno izazvati velik psihofizički stres kod osobe koja je preuzela ulogu njegovatelja te je preporučljiva dugoročna strategija kako bi se olakšalo i oboljelom i njegovatelju te omogućilo njihov kvalitetniji suživot i prikupljanje informacija o bolesti. Za njegovatelja je dobro da zna sve o Alzheimerovoj bolesti, promjenama raspoloženja, ponašanja, nemira i slično. **- Kad obitelj više ne može izdržati, vrijeme je da se oboljeli smjesti u dom.** Obitelji odgajaju taj trenutak jer se radi o osobi koju vole. Mi liječnici preporučimo smještaj u dom kad procijenimo da je to bolje i za njih i za pacijenta - zaključuje Mimica.

POZOR
Od 60 do 80 posto slučajeva demencije otpada upravo na Alzheimerovu bolest

RIJEŠITE ORIJENTACIJSKI TEST AUSTRALSKIH ZNANSTVENIKA:

1. Pokazuje li član obitelji gubitak pamćenja?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
2. Ako da, je li mu pamćenje lošije nego prije nekoliko godina?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
3. Ponavlja li pitanja/izjave ili priče u istome danu?
DA 2 BODA, NE 0 BODOVA
4. Jeste li morali preuzeti upravljanje njihovim rasporedom ili zaboravljaju li na dogovore?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
5. Gube li stvari više od jedanput na mjesec?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
6. Sumnjaju li da su im drugi ukrali stvari kad ih ne mogu pronaći?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
7. Imaju li problema sa spoznajom koji je dan/mjesec/godina? Provjeravaju li koji je datum više od dva puta na dan?
DA 2 BODA, NE 0 BODOVA
8. Jesu li dezorijentirani na nepoznatim mjestima?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
9. Postaju li zbunjeni kad nisu kod kuće?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
10. Imaju li problem s novcem poput računanja koliko im je ostataka potrebno uzvratiti?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
11. Imaju li problem s plaćanjem računa?
DA 2 BODA, NE 0 BODOVA
12. Imaju li problema s pamćenjem kada uzeti lijek?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA

13. Imaju li teškoća s vožnjom?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
14. Imaju li teškoća s korištenjem aparata (telefona, daljinskog i pećnice)?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
15. Imaju li teškoća s kućanskim poslovima?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
16. Jesu li odustali ili smanjili aktivnosti (npr., vježbanje)?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
17. Gube li se u poznatom okruženju?
DA 2 BODA, NE 0 BODOVA
18. Imaju li lošiji osjećaj smjera?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
19. Imaju li teškoća s pronalaženjem riječi?
DA 1 BOD, NE 0 BODOVA
20. Miješaju li imena članova obitelji?
DA 2 BODA, NE 0 BODOVA
21. Imaju li teškoća s prepoznavanjem poznanika?
DA 2 BODA, NE 0 BODOVA

RIJEŠENJE: 0-4 NEMA RAZLOGA ZA BRIGU, 5-14 MOGUĆE JE DA SU TO RANI ZNACI, IZNAD 14 - BOLEST SE VEĆ MOŽDA RAZVILA